

Posudek školitele diplomové práce
Doc.PhDr. Vladimír Just

Katedra divadelní vědy FFUK

Jiří Erml:

ÚTĚKY Z REALITY V ČESKÉM POLISTOPADOVÉM DRAMATU
(Motivy iracionality a šílenství v dílech generačně spřízněných dramatiků
narozených v letech 1960 – 1970)

Vím, že nikoli tuctová práce, jíž nám Jiří Erml předkládá k posouzení, může se stát poměrně snadno terčem nejrůznější kritiky. Kritizovatelný je zajisté už samotný nutně subjektivní výběr pěti představitelů „střední generace“ polistopadových dramatiků (Drábek, Pokorný, Volánková, Bláhová, Zelenka) - a to i při zachování Ermlových našťestí jasně předem formulovaných kritérií **tematických** – tj. vztahu „reality a iracionality“ - i měřítek **věkových**. Proč David Drábek, můžeme namítnout, a ne dejme tomu Egon Tobiáš nebo Tomáš Rychetský – nar. 1965; proč Jiří Pokorný a ne dejme tomu Luboš Balák – nar. 1970 nebo proč Iva Volánková a ne dejme tomu Lenka Havlíková nebo Lenka Lagronová – ti všichni se pokud vím v posledním desetiletí také pravidelně umísťovali v první desítce anonymní **soutěže o Cenu Alfréda Radoka**, což bylo mimochodem další autorovo kritérium. Kritizovatelný je samozřejmě i atypicky zvolený úhel pohledu na shromážděný materiál, opřený o jeden (mohlo by se namítnout) náhodný a příležitostný postřeh porotce zmíněné soutěže Milana Uhdeho o „motivů šílení a šílenství, a to nikoliv jako nepříjemné duševní poruchy, ale částečně i jako autorského zorného úhlu“ (s.6). Kritizovatelná je i **nerovnoměrná plocha a asymetrická péče**, věnovaná jednotlivým autorům (Drábkových sedm kusů oproti jednomu Zelenkovu či jedné hře Markéty Bláhové), stejně tak leckomu může vadit i Ermlovo takřka totální ignorování odlišných jevištních osudů i divácké a kritické recepce jednotlivých her. A konečně – potenciálnímu kritikovi poskytl by autor jistě i leckterou příležitost svým metodologickým a stylistickým zpracováním tématu, stejně jako zdaleka ne jednotným (někde je u knižních titulů uváděno nakladatelství, jinde ne) a už vůbec ne úplným **soupisem literatury k předmětu** (schází mi tu například stať Lenky Jungmannové *Jak napsat hru nové vlny – Průvodce dramatem teď a tady*, A2 16/ 2006, stať pro dané téma zásadní, byť svým skepticismem vůči novým dramatikům Ermlovi zjevně cizí, ale právě proto být zmíněna měla).

Jsou-li všechny tyto a podobné nedostatky, rezervy či mezery vadami na kráse, pak jde ovšem o vady lehce odstranitelné - za předpokladu, že by na doredigování a dotažení práce bylo více času, než kolik sobě i mně poskytl autor v hektickém předvánočním a mezivánočním čase. Jsem totiž přesvědčen, že základ práce je postaven dobře, že zvolený úhel pohledu cosi podstatného z jednotlivých her vydoloval a to jak ve vztahu k jejich poetice a znakové struktuře, tak v jejich vztahu ke společenské realitě (kontrast Drábka a Zelenky!) – tady všude zvolená metoda oproti očekávání přinesla poměrně zralé ovoce,

tady všude autor dokázal ze svých analýz vyvodit řadu platných a napříště nepominutelných shod i rozdílů. Mohlo jich být přirozeně víc. Snažil jsem se diplomanta pokud čas dovolil – kromě upozornění na některé analogie a kromě zdaleka nedokončeného vychytávání stylistických nešvarů – přimět k tomu, aby se těm komparativním úvahám, shodám a rozdílům ve vztahu k vytyčenému tématu věnoval více, než izolovanému vypravování dějů a popisu syžetů jednotlivých opusů.

Znamená-li kritické myšlení především rozlišování, pak mohu i navzdory některým výhradám konstatovat, že Ermlova práce – i zvolená metoda jako instrument analýzy – svůj účel nakonec splnila.

Ukázalo se, že autorova zdánlivě nejproblematictější vlastnost – bytostná, tvrdohlavá zaujatost tématem a zvoleným „bláznovským“ úhlem pohledu, jímž si usmyslel hypoteticky ohledat společný motivicko-tematický průnik množinou různorodých představitelů polistopadového českého dramatu – že podobná „zatátoš“ může za určitých okolností přinést i ledacos užitečného v důsledné reflexi dramatické tvorby i jejího vztahu ke světu.

Práci proto považuji i v této fázi za plně schopnou obhajoby.

Doc.PhDr. Vladimír Just CSc.

